

Madárgyűrűzési Központ

Budapest
1121 Költő u. 21.

2008. április 14.

A Madárgyűrűzési Központ 2007. évi beszámolója

A KvVM-TVH és az MME között 2004. november 12-én létrejött megállapodás alapján a Madárgyűrűzési Központ éves munkajelentést készít a KvVM és a Madárgyűrűzést Felügyelő Bizottság részére a tárgyévet követő év március 31. napjáig (*előre történt egyeztetés alapján az idei évben április 14-ig*). A beszámoló a 2007. év legfontosabb eseményeit, gyűrűzési eredményeit, a központi adatbázis állapotára vonatkozó információkat, a KvVM felé történt éves pénzügyi beszámoló összefoglalóját, valamint az éves adatszolgáltatási tevékenység összefoglalóját tartalmazza. Technikai okok miatt nem tartalmazza az adott évre vonatkozó belföldi és külföldi megkerülések összesítéseit, részletes megkerülési információkat. Mindezek – adatfeldolgozás és ellenőrzés után – szerkesztett formában jelennek majd meg az *Aquila* folyóiratban.

A Madárgyűrűzési Központ személyi állománya 2007-ben

2004. január 1-től a Madárgyűrűzési Központ felelős vezetője: *Karcza Zsolt*.

2006. november 1-től 2007. október 30-ig a Központ projekt koordinátora: *Vereczkei Nikoletta* (Munkaügyi Központ támogatásával). A Központban végzett kiváló munkáját ezúton is köszönöm!

Legfontosabb események 2007-ben

- Megjelent a Madárgyűrűzési Központ 2004. és 2005. évi részletes, szakmai riportja, az *Aquila* folyóiratban (Karcza, Zs. & Marosi, N. (2006.): 2004–2005 report of the Hungarian Bird Ringing Centre. *Aquila* 113, p. 123–162.)
- **EURING General Assembly 2007.** augusztus 30-31., Fertő-Hanság és Őrségi Nemzeti Park, Fertőújlak (*Csapody István Oktatóközpont és Természetiskola*). A találkozón 46 külföldi vendég vett részt, összesen 22 országból (Magyarországgal együtt 24 madárgyűrűzési központ). A hazai madárgyűrűzési projektek és madárgyűrűző állomások közül 22 mutatta be színes A3-as tablókön a tevékenységüket a konferencia ideje alatt. A találkozón elhangzott *a hazai madárgyűrűzés története* előadás. A szervezésben a nemzeti park igazgatóság munkatársai és a helyi gyűrűzők segítették a Madárgyűrűzési Központ munkáját.
- **5. Országos Gyűrűzőtalálkozó 2007.** október 20-21., Csillebérc. A találkozón 54 fő vett részt (hazai gyűrűzők 17%-a). A madárgyűrűző állomások és több madárgyűrűzési projekt is beszámolt a 2007. évi munkájukról. Bemutatásra és vitára kerültek a Madárgyűrűzési Központ és a hazai madárgyűrűzést érintő legfontosabb változások és tervek.
- **Madárgyűrűző-állomások látogatása.** 2007-ben a Madárgyűrűzést Felügyelő Bizottság felkérésére a Központ, a Bizottság egy tagjával projekt ellenőrzést tartott két madárgyűrűző állomáson és egy madárgyűrűző táborban. A látogatásokról jegyzőkönyv készült.
- **Madárvonulási atlasz előkészítő munkálatai.**

Gyűrűzők

2007-ben a Madárgyűrűzési Központ **10** új madárgyűrűzőt regisztrált. Így az év végén összesen **311** madárgyűrűzőt tartottunk nyilván (2007. december 31-én: 222 aktív és 89 inaktív).

2007. februárban 13 új madárgyűrűzőt regisztrált a Központ, így jelenleg 324 az érvényes engedéllyel rendelkező hazai madárgyűrűzők száma.

2007. évi madárgyűrűzési jelentések

(beküldési határidő: tárgyévet követő *január 31.*, madárgyűrűző-állomások esetén: *február 28.*)

Aktív státuszú gyűrűzők száma 2007-ben: **222**

Határidőn belül (postai átfutást is figyelembe véve) érkezett jelentések száma: **161 (72,5%)**

Összes beérkezett jelentés száma (2008. április 14.): **220 (99,1%)**

Adatot tartalmazó jelentések száma: **179 (81,4%)**

Az idei évben **5 db** felszólító levelet kellett kiküldeni (2008. március 6.), akik közül két fő a madárgyűrűzési jelentését a mai napig sem küldte meg: Horváth Zoltán (287, Szigetszentmiklós), Megyer Csaba (398, Zalaegerszeg). Javaslom madárgyűrűzési megbízatásuk végleges visszavonását.

Jelölt madarak száma 2007-ben: **215 798** példány (**216 faj**). Ebből fióka: **16 069** példány (**99 faj**). Az adatok tájékoztató jellegűek, az adatellenőrzések folyamatban vannak (1. melléklet).

A madárgyűrűzési jelentések megoszlása a következőképpen alakult:

gyűrűzési adatok mennyisége (rekord)	összes jelentés (db)	P* (db)	E* (db)	összes rekord (db)	P* (rekord)	E* (rekord)	E* (rekord %)
0	41	18	23	-	-	-	-
1-500	139	36	103	17 685	4 367	13 318	75,3
500<	40	4	36	73 694	3 833	69 861	94,8
m. gy. állomások	8	-	8	124 419	-	124 419	100
összesen	220 + 8	58	162 + 8	215 798	8 200	207 598	96,2

*P: papíryomtatványon érkezett; E: elektronikus adatbázis formában érkezett

2007-től az 500 gyűrűzési adatot meghaladó madárgyűrűzési jelentéseket kötelező elektronikus adatbázis formában beküldeni. Ebből a kategóriából négy madárgyűrűzési jelentés érkezett hagyományos papíryomtatványon, összesen 3 833 gyűrűzési rekorddal (601, 668, 995, 1 569). Mivel ez a szabály 2007-ben került bevezetésre, ezek az adatok a Központban rögzítésre kerültek, de a beküldők figyelmét felhívtam az új szabályra. A jövő évtől ezekben az esetekben a madárgyűrűzési jelentés nem kerül elfogadásra, illetve a gyűrűkinnlevőség az adott gyűrűzőknél limitálásra kerül (500 db).

A Madárgyűrűzési Központ folyamatosan áll át a teljes elektronikus kommunikációra, javaslok, hogy a 2010. évi madárgyűrűzési jelentéseket már csak elektronikus adatbázis formában fogadjuk el.

A beérkezett madárgyűrűzési jelentések ellenőrzése megtörtént (9 fő nem küldött gyűrűleltárt, ezek ellenőrzése csak a hiánypótlás után lehetséges), a hibák levelezése és javítása folyamatban van. Jelen állapotban 137 egyéni gyűrűző és 2 madárgyűrűző-állomás gyűrűelszámolása maradéktalanul rendben van (**61,0%**), a többi esetben kisebb-nagyobb hiányosságok még maradtak, illetve néhány gyűrűző esetén több évre visszanyúló, felhalmozódott gyűrűelszámolási problémák vannak.

2007-ben összesen **210** gyűrűző jelölt madarakat (beleértve a madárgyűrűző-állomásokat is!) (2. melléklet)

Madárgyűrűző állomások („Actio Hungarica”) gyűrűzési eredményei

Madárgyűrűző-állomás	gyűrűzés + visszafogás
Barabási Madárvonulás-kutató és Gyűrűző T. (E-misszió) +CES	5 254 + 744
Bódva-völgyi Madárvonulás-kutató és Tv. T. (MME Aggteleki HCs.) +CES	7 496 + 2 047
Fenekpusztai Madárgyűrűző Állomás (MME Zalai HCs.) +CES	17 084 + 3 218
Szegedi Fehér-tavi Ornitológiai T. (MME Csongrádi HCs.) +CES	12 711 + 2 099
Kolon-tavi Madárvárta (Kiskunsági Madárvédelmi Egyesület)	11 271 + 3 387
Ócsai Madárvárta (Ócsai Madárvárta Egyesület) +CES	21 924 + 8 717
Sumonyi Madárvonulás-kutató Á. (MME Baranyai HCs., Baranya T.É.A.)	42 290 + 4 671
Tömördi Madárvárta (Chernel István Madártani és Tv. Egyesület) +CES	6 389 + 1 644
Összesen	124 419 + 26 527

CES (Constant Effort Sites - Állandó Ráfordítású Gyűrűzés Program)

A 2004-ben 14 CES hellyel indult programban 2007-ben **25** CES ponton történt értékelhető mintavételezés a CES protokoll alapján. A 25 pontból 12 helyen mind a négy évben folyt standard mintavételezés. A jelölt és visszafogott madarak száma 2007-ben a CES pontokon: **79** madárfaj, **7 277 + 2 317** példány. A 2007. évi mintavételezésben a 25 CES ponton összesen **47** madárgyűrűző vett részt.

A *Vonuló Madarakért Alapítvány* a KÖVI K-36-06-00255C számú pályázaton elnyert összegből a standardítás folyamatos megtartásához **70 db** függönyhálót (*ECOTONE 1016/12*) vásárolt, amelyek a 8 madárgyűrűző-állomás között (6 db/állomás), valamint a 2007-ben értékelhető mintavételezésű CES pontok között (1 db/CES site) kerültek kiosztásra.

2007-ben a felsorolt projekteken kívül az alábbi (nagyobb gyűrű-felhasználású) programok vagy projektszerű gyűrűzési akciók futottak:

- Akció Riparia: **4 140** példány
- Dinnyés (Elza major): **6 927** példány
- Dunakanyar (MME Pilisi HCs és PITE): **8 909** példány
- ELTE Viselkedésetkológiai Kutatócsoport: **3 815** példány
- Farnos (MME Tápió-vidéki HCs): **3 090** példány
- Hopp Ferenc Term. ismereti T. (Ferencmajor) (MME Komárom-Esztergom HCs.): **3 519** példány
- Regöly (Pacsmag): **2 651** példány
- Fajvédelmi programokhoz és kutatási projektekhez tartozó jelölések, színes jelölések (a teljesség igénye nélkül: fekete gólya, fehér gólya, kis kárókatona, kanalasgém, bütykös hattyú, rétisas, parlagi sas, kerecsensólyom, vörös vércse, kék vércse, vándorsólyom, szerecsensirály, dankasirály, nagy őrgébics).

Madárgyűrűzési adatbázis állapota

A madárgyűrűzési adatbázisba 2007-ben összesen **282 ezer** új rekord került be (2006. évi madárgyűrűzési jelentésekből származó adatok, a folyamatosan érkező megkerülések, az adatbázis ellenőrzés során észlelt hiányosságok utólagos rögzítése). Az adatbázis jelenleg **„napra kész”**, összesen **4 160 666** rekordot tartalmaz:

	hazai kibocsátású gyűrű	külföldi gyűrű	összes rekord
technikai rekord (elvesztett, hiány, selejt stb.)	182 342	31	182 373
gyűrűzés (és gyűrűcsere)	3 543 529	5 503	3 549 032
visszafogás, megkerülés, megfigyelés	418 949	10 312	429 261
összesen	4 144 756	15 846	4 160 666

Központi gyűrűleltár

2007-ben a következő gyűrűsorozatok érkeztek a Központba a svédországi IÖ. *MEKANISKA* cégtől (összesen **119 ezer db** jelölőgyűrű). A gyűrűk ára a típustól függően fordítottan arányos a megrendelt mennyiséggel, így a rendeléseknél a szükséges mennyiségen túl ezt is figyelembe kell venni.

- *kis-paszáta* (A700001-A800000) 100 000 db
- *sirály (alu.)* (395001-399999) 4 999 db

A következő típusok alumínium fűles gyűrűk, webcímmel (www.ring.ac) ellátva:

- *gém* (530001-535000) 5 000 db
- *sólyom* (LY00001-LY01000) 1 000 db
- *kis-sas* (KS00001-KS01000) 1 000 db
- *sas* (AAA0701-AA42000) 1 300 db
- *kormorán* (PH00001-PH05000) 5 000 db
- *hattyú* (HW001-HW500) 500 db

2007. év végén a következő jelölőgyűrűk kerültek megrendelésre (2008. tavaszi szállítással, összesen **150 ezer db**):

- *fűzike* (W100001-W200000) 100 000 db (ARANEA Lengyelország)

A következő tételek 2008. februárban megérkeztek, kifizetésük azonban likviditási probléma miatt még nem történt meg (**3081,9 EUR**):

- *nagy-poszáta* (AE80001-AE99999) 19 999 db
- *jégmadár* (J00001-J05000) 5 000 db
- *meggyvágó* (XA30001-XA40000) 10 000 db
- *rigó* (TT30001-TT40000) 10 000 db
- *limicola* (LM00001-LM05000) 5 000 db

2008-ban előreláthatólag a következő gyűrűk rendelése esedékes:

2008. 3. negyedévi szállításra:

- *kis-poszáta* (A800001-A900000) 100 000 db (*összettel hiány léphet fel, mivel az előző szállítmány kifizetésének csúszása miatt a megrendelés csúszik*)

2009. tavaszi szállításra:

- *nagy-poszáta* (NA00001-NA20000) 20 000 db
- *meggyvágó* (XA40001-XA50000) 10 000 db
- *sírály (alu.)* (S000001-S010000) 10 000 db
- *réce (füles, webcím)* (RE00001-RE05000) 5 000 db

1951. és 2007. között összesen **4 081 ezer** darab madárjelölő gyűrűt gyártottak a Madárgyűrűzési Központ részére.

Központi gyűrűleltár és gyűrűtípusonkénti, számított éves átlagfogyás az utóbbi évek gyűrűzési alapján:

gyűrűtípus	évi átlagfogyás	központban (2007.12.31.)	szállítás (2008.*)	kiadva (2007. évi leltár)
<i>fűzike</i> (v)	65 ezer	5 500	100 000	67 908
<i>poszáta</i> (régí hazai sorozatok)	-	0	-	5 542
<i>kis-poszáta</i> (i)	90 ezer	83 800		59 449
<i>nagy-poszáta</i> (i)	20 ezer	0	19 999	26 344
<i>jégmadár</i> (i)		-	5 000	0
<i>meggyvágó</i> (i)		-	10 000	0
<i>gyurgyalag</i> (kifutó típus) (v)	(10 ezer)	1 050	-	13 784
<i>rigó</i> (v)	5 ezer	1 735	10 000	13 680
<i>limicola</i> (v)	< ezer	0	5 000	253
<i>sírály (alumínium)</i> (v)	4,0 ezer	3 899		6 810
<i>sírály (acél)</i> (i)	< ezer	5 200		1 755
<i>varjú</i> (i)	< ezer	2 980		1 204
<i>réce</i> (kifutó hazai gyártású)	1,5 ezer	1 700		5 790
<i>gém / sólyom</i> (kifutó hazai gyártású)	< ezer	100	-	3 492
<i>gém</i> (i)		5 000		0
<i>sólyom</i> (i)		1 000		0
<i>kis-sas</i> (i)		1 000		0
<i>kormorán</i> (v)	< ezer	5 000		865
<i>gólya</i> (kifutó hazai gyártású és régi svéd)		0	-	912
<i>ELSA</i> (kifutó típus)		40	-	141
<i>sas</i> (+HALALB) (v)	< ezer	1 300		164
<i>hattyú</i> (i)	< ezer	500		535
összesen	kb. 200 ezer	119 804	149 999	208 628

*: 2008. első negyedévben szállított vagy szállításra kerülő megrendelt gyűrűk

v: hazai gyártású és import sorozatok vegyesen

i: csak import gyűrűk

Régi, hazai gyártású gyűrűkből jelenleg összesen **61 ezer**, import gyűrűből összesen **148 ezer** darab van kinn a gyűrűzőknél.

A Madárgyűrűzési Központ tulajdonát képezi több ezer darab, 1951 előtt legyártott és megmaradt archív jelölőgyűrű is, amelyeket a Magyar Természettudományi Múzeum Madárgyűjteményében szeretnénk elhelyezni. Ezek a gyűrűk több éve *Simon László* birtokában vannak. Ezekből 5 sorozatot átvettem, és átadtam a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságnak tartós használatra, a Diás-szigeti (Kis-Balaton Tájegység) volt vendégházban kialakításra kerülő Schenk Jakab Emlékkiállításához. Ugyancsak a kiállításra átadtam az Igazgatóságnak 6 sorozat, 1951 után legyártott archív jelölőgyűrűt is, a Központban tárolt közel kétezer darab, a forgalomból kivont jelölőgyűrűből.

Adatszolgáltatás

A Madárgyűrűzési Központhoz 2007-ben összesen **10** adatkérés érkezett, valamennyi teljesítésre került. Ezek a következő madárfajok és csoportok gyűrűzési és/vagy megkerülési adataira vonatkoztak: kanalasgém, bütykös hattyú, *Anas* sp., *Aythya* sp., üstökösreçe, szárcsa, kuvik, erdei fülesbagoly, erdei pityer, énekes nádiposzáta, cserregő nádiposzáta, foltos nádiposzáta, nádirigó, csilpcsalpfüzike. Egy adatkérés területhez kötődött (Pannonhalmi Arborétum).

Az adatszolgáltatások összesen közel **79 411** rekordot érintettek 2007-ben.

Pénzügyek

A KvVM-MME megállapodás alapján (2004-2008) évi **5 millió Ft** működési költséggel támogatja a KvVM a Madárgyűrűzési Központot. A 2007. évi összeg a **TvH-274/1/2007** számú szerződés alapján két részletben megérkezett (3,5 millió Ft: 2007.07.25.; 1,5 millió Ft: 2008.02.07.), azok elszámolásról a Központ határidőben megküldte a pénzügyi elszámolást (2008.01.11.). Az összeg a következőképpen lett felhasználva:

- Jelölőgyűrű vásárlás: **2 010 938 Ft.**
- Bér (bruttó bér és járulékok, központvezető, 226 350 Ft/hónap; 12 hónap) **2 716 200 Ft**
- Bér (járulékok, projektvezető; 31 300 Ft/hónap; 8 hónap) **250 400 Ft**
- Kommunikáció (telefonköltség) **22 462 Ft**

A Madárgyűrűzési Központ teljes éves költségvetése a következőképpen alakult 2007-ben:

BEVÉTEL	Összeg (Ft)
2007. évi nyitóegyenleg	-1 735 711
KVVM szerződés (2006. évi 2. részlet: 2007.01.05.)	1 500 000
KVVM szerződés (2007. évi 1. részlet: 2007.07.25.)	3 500 000
Regisztrációs díjak (178 fő és projektek, 1 fő 500 Ft-ot fizetett)	980 500
Munkügyi Központ támogatása	1 799 999
EURING EGM 2007 Konferencia regisztrációs díjak	1 246 166
Eszközértékesítés (háló, fogó, PESOLA) nettó bevétel <i>(átbozított raktárkészlet!)</i>	2 878 028
Egyéb bevételek	33 238
Összes bevétel 2007-ben	10 202 220

KIADÁS	Összeg (Ft)
Központvezető (bér, étkezési utalvány és járulékok)	2 776 200
Projektkoordinátor (bér és járulékok)	1 862 990
Jelölőgyűrű-beszerezés	2 577 757
Adatrögzítés (25 ezer egyéni gyűrűzötől és 20 ezer madárgyűrűző-állomásról származó adat)	250 692
Kommunikáció (Telefon, Internet)	67 539
Kommunikáció (Posta)	91 107
Irodaszer	95 203

Üzemanyag	28 277
EURING tagdíj	25 570
Háló, PESOLA beszerzés	2 026 120
EURING EGM 2007 szervezése és lebonyolítása	1 502 970
EGYÉB kiadások (összevont tételek)	177 375
Összes kiadás 2007-ben	11 481 800

Egyenleg	-1 279 580
Egyenleg a 2007. évi KvVM szerződésből származó 2. részlet (1,5 millió Ft.) kifizetése (2008.02.07.) után	220 420

2007. évben **31** fő „aktív” státuszú gyűrűző nem fizetett éves regisztrációs díjat (összesen 155 000 Ft). A jelölógyűrűk leadása esetén a Központ eltekint a 2007. évi regisztrációs díjtól. A 31 fő közül 12 fő jelölt madarakat 2007-ben (2-668 példány). Részükre a Központ nem biztosít jelölógyűrűt és madárgyűrűzési igazolványt a díj befizetésének pótlásáig és a 2008. évi regisztrációs díj rendezéséig.

2008-ban ez idáig a 218 „aktív” státuszú (2008. április 14-i állapot) gyűrűzőből **143** fő és 6 projekt (összesen 775 000 Ft) fizette be az éves regisztrációs díjat. A részükre kiküldésre kerültek a 2008. évi madárgyűrűzési igazolványok.

2008. évi pénzügyi tervezés

Bevétel (összesen 6 345 ezer Ft)

- Áthozat 2007-ről: **-1 280 ezer Ft**
- KvVM 2007. évi szerződés (2. részlet): **1 500 ezer Ft**
- KvVM 2008. évi szerződés (*megkötése még nem történt meg!*): **5 000 ezer Ft**
- Regisztrációs díjak 2008.: **1 125 ezer Ft**

Kiadás (összesen 6 935 ezer Ft)

- Jelölógyűrű-beszerzés: **3 165 ezer Ft**
- Központvezető (bér, juttatások és járulékok): **2 952 ezer Ft**
- Kommunikáció (Posta, telefon, Internet): **240 ezer Ft**
- Iroda és egyéb (nyomtatvány, útiköltség stb.): **278 ezer Ft**
- Gyűrűzőfogó-beszerzés: **300 ezer Ft** (*több évre tervezett raktárkészlet, értékesítésre*)
- Hálóbeszerzés: igénytől függően (*értékesítésre kerül, áthozott raktárkészlet minimális volt*)

Egyenleg (összesen -590 ezer Ft)

A folyamatosan beszűkülő hazai civil támogatási rendszer mellett – a jelenlegi gyűrűfelhasználást (évi 210 ezer db) számítva – a Központ működésének színvonalon tartása és fejlesztése a KvVM-MME megállapodásban szereplő éves működési támogatással (5 millió Ft/év) már nem megoldható. Ehhez jelenleg **évi 7 millió Ft** működési támogatás szükséges a regisztrációs díj rendszerének megtartása mellett.

2007-ben a Központ összesen **250 db** függönyhálót (1016/12: 150 db, egyéb típus: 100 db) és **35 db** PESOLA-t vásárolt és értékesített a hazai gyűrűzők, illetve projektek részére.

A Madárgyűrűzési Központ 2007-ben a működési szabályzatának megfelelően ellátott minden olyan adminisztrációs kötelezettségét, ami a hazai madárgyűrűzés folyamatos működésének alapfeltétele. Az adott évre a Központ az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőségtől megkapta a kutatási engedélyt: **14/976-3/2007.**, **14/2066-3/2008** (2008-ban vizsgázott, új gyűrűzők részére).

Összeállította: Karcza Zsolt